

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 314

van **MAAIKE DE RUDDER**

datum: 28 januari 2022

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Oneigenlijk gebruik lachgas - Initiatieven

Uit de laatste studie van verkeersinstituut Vias blijkt dat 1 op de 5 van de jonge bestuurders maandelijks onder invloed van drugs of lachgas rijdt. Dit is een verontrustende tendens die mogelijk deels het gevolg is van de coronapandemie. Lachgas is heel gemakkelijk te vinden en aan te kopen in winkels, maar ook online. Het wordt gebruikt in de keuken, maar ook als verdovingsmiddel door tandartsen.

Lachgas lijkt onschuldig maar is schadelijker dan dat de naam doet vermoeden indien het oneigenlijk wordt gebruikt om een kortstondige roes te creëren. De bijwerkingen zijn echter duizeligheid, evenwichtsstoornissen, minder alert zijn...

Na gebruik van lachgas achter het stuur van de wagen kruipen is dus niet alleen spelen met zijn eigen leven maar ook met dat van anderen.

De toename die blijkt uit de studie van Vias is dan ook ontrustwekkend.

Daarnaast horen we uit getuigenissen van jongeren dat een chronisch lachgasgebruik ook gevolgen heeft voor de gezondheid van de mensen die het inhaleren, maar ook van de mensen rondom hen aangezien een deel van het gas ook weer uitgeademd wordt. Een soort passief gebruik dat ook schadelijk is.

1. Wat gebeurt er nu al om de doelgroep te wijzen op de gevaren van het oneigenlijk gebruik van lachgas en wat kan de minister bijkomend doen om deze tendens om te buigen?
2. De Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) schreef ook een handleiding voor lokale besturen om vanuit hun bevoegdheden problematisch lachgasgebruik te voorkomen en aan te pakken. De handleiding staat ter beschikking op de website van VAD.

Op welke manieren kunnen de lokale besturen, die best zicht hebben op de problematiek door het vinden van lachgasampules op hun grondgebied, hierin optreden? Het zou misschien goed zijn dat ze hierop nog eens attent gemaakt kunnen worden. Is het mogelijk om in overleg met minister Somers ter zake een initiatief te nemen?

ANTWOORD

op vraag nr. 314 van 28 januari 2022

van **MAAIKE DE RUDDER**

1. De cijfers uit het VIAS-onderzoek zijn inderdaad verontrustend. Ze vragen terecht onze aandacht voor deze problematiek. Tegelijkertijd liggen de cijfers opmerkelijk hoger dan de andere cijfers waarover we beschikken voor lachgasgebruik in Vlaanderen.

Die andere beschikbare cijfers zijn op dit moment schaars. Eén referentiebron is het VAD uitgaansonderzoek uit 2018. Daaruit blijkt dat in de populatie van mensen die regelmatig uitgaan - de groep waarbij alcohol- en druggebruik significant hoger ligt dan in bredere populaties - het gebruik van lachgas beperkt blijft tot 3,4% laatstejaarsgebruik. Amper 1% van de uitgaanders die bevraagd werden, gaf aan het regelmatig te gebruiken (meerdere malen per maand).

Soortgelijke cijfers zien we terug in Brussel en Wallonië, waar in 2018 een studie werd uitgevoerd voor ULB in samenwerking met Eurotox onder 6.500 scholieren van de tweede en derde graad secundair onderwijs. Daaruit blijkt dat minder dan 3% van de Franstalige scholieren al lachgas inhaleerde.

Om lachgasgebruik beter in kaart te brengen en het werken op maat van specifieke doelgroepen verder te optimaliseren zal VAD, de partnerorganisatie binnen het preventieve gezondheidsbeleid rond alcohol, drugs, gamen, gokken en psychoactieve medicatie, het gebruik van lachgas voortaan ook monitoren via de Leerlingenbevraging in het secundair onderwijs en de studentenbevraging binnen het hoger onderwijs. VAD zal in het voorjaar 2022 de cijfers uitbrengen van de laatste studentenbevraging. Representatieve cijfers over het gebruik van lachgas in Vlaanderen zullen ons toelaten om op een evidence based manier bij te dragen aan kennisontwikkeling omtrent het onderwerp.

Ondanks de schaarste van cijfermateriaal wordt al jaren preventieve info over lachgasgebruik meegegeven aan jongeren in het uitgaansmilieu. Op verschillende events en op festivals staan vrijwilligers die gericht vragen beantwoorden rond lachgas en een preventieve folder meegeven. Ook online vinden uitgaanders [hieromtrent info](#).

Ook de Druglijn geeft al jaren informatie over lachgas aan het brede publiek, via folders en online door middel van de '[meest gestelde vragen](#)' en '[Drugs ABC reeks](#)'.

VAD leidt ook preventiewerkers, hulpverleners en andere intermediairs op in het omgaan met lachgasgebruik, als onderdeel van het omgaan met drugs.

Naar aanleiding van het stijgende aantal meldingen van lachgasgebruik, onder andere in de media in 2021, zette de partnerorganisatie alcohol, drugs, gamen, gokken en psychoactieve medicatie extra in op het thema:

- VAD werkte een [algemene visie](#) uit over het omgaan met vragen over en problemen met lachgas, breed gericht aan burgers, pers, intermediairs en beleid. Dit vanuit preventief oogpunt.
- VAD verspreide een [duidelijk en direct toepasbaar artikel rond lachgas voor het secundair onderwijs](#). De adviezen vertrekken vanuit een visie op preventie, en geeft do's en don'ts bij het werken rond lachgas. Daarbij staan adviezen rond lachgas nu ook in de [Leerlijn Verslavingspreventie](#) voor lager en secundair onderwijs. Dit zeer concrete document, opgemaakt door Gezond Leven en VAD,

geeft richtlijnen voor het werken rond alcohol, tabak, illegale drugs, gamen en gokken in het lager en secundair onderwijs.

Binnen de verschillende methodieken en materialen komt naar voren dat we op dit moment bewust niet kiezen voor een brede preventiecampagne gericht naar jongeren of jongvolwassenen. Wél richten we ons naar intermediairen, zoals jongerenwerkers en leerkrachten om meer impact te verkrijgen. Omdat de overgrote meerderheid van onze Vlaamse jongeren en jongvolwassenen geen lachgas gebruikt, is een brede campagne die jongeren rechtstreeks aanspreekt niet aangewezen. Zo'n campagne riskeert het product te normaliseren en zo meer kwaad te doen dan goed. Een brede campagne zou onbedoeld de sociale norm rond het gebruik verleggen: "als alle anderen het doen, dan wil ik het ook proberen". Dergelijke normalisering kan leiden tot een selffulfilling prophecy, en dat is wat we juist willen voorkomen.

Hetzelfde geldt ook voor een klassikale bespreking van lachgas. Het onderwerp klassikaal bespreken kan stoerdere klasgenoten een forum geven om hun ervaringen met lachgas te delen en zo de anderen op ideeën brengen. We geven via de materialen van VAD dan ook het advies aan scholen om het thema op te nemen binnen een de bredere methodiek 'Drugbeleid op School'.

Belangrijk is dat intermediairs goed geïnformeerd zijn, zodat zij jongeren die experimenteren met het product informeren over de risico's of zodat zij op plaatsen waar veel lachgasgebruik voorkomt, concrete maatregelen kunnen nemen (cf. gids voor lokale besturen).

2. Het klopt dat lokale besturen een goed zicht hebben op de plaatsen waar die lachgascapsules gevonden worden. Ze zijn dan ook in staat om een op maat gerichte aanpak van het lachgasfenomeen op hun grondgebied te coördineren. Zij kunnen lokale stakeholders met elkaar in contact brengen om op die manier een gezamenlijke aanpak van het fenomeen uit te werken, en dit op maat van hun stad of gemeente. Voorbeelden van lokale stakeholders zijn lokale of intergemeentelijke preventiewerkers, het jeugd- en welzijnswerk, straathoekwerk, onderwijs, eerstelijns werkers, uitgaanssector, detailhandel.

VAD maakte een leidraad ["Lachgas. Handvatten voor een lokaal actieplan"](#) ter ondersteuning van lokale besturen.

Voor een lokale aanpak is het belangrijk dat men op basis van een lokale analyse een geïntegreerd plan opmaakt. Dit plan dient in te zetten op verschillende pijlers:

- educatie;
- afspraken en regels;
- omgevingsinterventies;
- zorg en begeleiding

Als deel van de lokale analyse kunnen burgers gevraagd worden om de vindplaatsen van lege patronen en ballonnen te melden. De lokale politie kan deze opruimen en vervolgens ook extra toezicht houden op de plaatsen waar de patronen werden aangetroffen.

Structurele of omgevingsgerichte maatregelen zijn van belang om de beschikbaarheid van lachgas te beperken en de overlast in de publieke ruimte aan te pakken.

Om de beschikbaarheid van lachgas in de gemeente te beperken, kan de gemeente winkeliers stimuleren om hun verantwoordelijkheid op te nemen. Dit kan bijvoorbeeld door:

- Hen te informeren over de wetgeving met betrekking tot het verbod op de verkoop van lachgaspatronen aan minderjarigen.

- Hen te stimuleren om een leeftijdsbewijs te vragen aan jongeren die lachgaspatronen willen aankopen en die er jonger dan 21 jaar uitzien¹. De gemeente kan de naleving van deze regelgeving controleren
- Hen te informeren over de effecten en gevolgen van (overmatig) lachgasgebruik. Dit kan door een preventiefolder ter beschikking te stellen of een informatiesessie te organiseren.
- Hen te vragen aandachtig te zijn voor het fenomeen en volwassen kopers te vragen wat ze met grote hoeveelheden van plan zijn. Dit werkt alvast ontmoedigend.
- Hen het aantal patronen dat verkocht wordt, te laten registreren (op die manier kan het gebruik verder in kaart gebracht worden).
- Hen te vragen geen kortingen te geven op lachgas.
- Hen te vragen om de patronen op een niet prominente plaats te bewaren (bijvoorbeeld achter de toonbank in plaats van in het zicht). Op die manier is de drempel hoger om de patronen aan te kopen.

Extra verboden opleggen kan aangewezen zijn wanneer uit de lokale analyse blijkt dat er lokaal daadwerkelijk een probleem is met lachgas. Indien dit het geval is kan er gedacht worden aan volgende acties:

- Organisatoren van evenementen en horeca- en feestzaaluitbaters kunnen een verbod op het gebruik van lachgas opnemen in hun huishoudelijk reglement.
- Een verbod op lachgas kan opgenomen worden in het lokale reglement voor het uitreiken van vergunningen voor evenementen.
- Sommige steden en gemeenten bestraffen het oneigenlijk gebruik van lachgas en handel gericht op oneigenlijk gebruik door middel van GAS-boetes. De GAS-boetes variëren meestal van 50 tot 350 euro.
- Bij verkeerscontroles kan extra aandacht geschonken worden aan het oneigenlijk vervoer van lachgas in het kader van de Europese ADR-wetgeving

Het bestaan van de hier besproken leidraad kan via reeds geplande IKW's opnieuw onder de aandacht gebracht worden.

¹ Sinds 5 maart 2021 is de verkoop van lachgaspatronen aan minderjarigen echter verboden. Voor overtredingen gelden dezelfde sancties die gelden bij de niet-naleving van het verbod op verkoop van tabak en alcohol aan minderjarigen, namelijk geldboetes tot 3.000 euro en celstraffen tot 6 maanden. Om dit verbod te waarborgen, mogen handelaars aan iedereen die deze ampullen wil kopen een bewijs vragen dat hij/zij de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.